

Tehy ry
PL 10
00060 TEHY

Lausunto 1.10.2020

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite: **HE 129/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 3 §:n ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta**

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ASIAKASMAKSUISTA ANNETUN LAIN, SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUSETELISTÄ ANNETUN LAIN 3 §:N JA TUOMIOISTUINMAKSULAIN 5 §:N MUUTTAMISESTA

Esityksen ehdotukset ovat tärkeitä ja kannatettavia. Perustuslain (1999/731 19§) mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Henkilön taloudellinen tilanne ei saa olla esteenä palveluihin hakeutumiseen. Huolestuttavaa on, että maksutaakka saattaa kasvaa ikäihmisillä. Lähes joka kymmenennellä yli 85-vuotiaalla maksut saattaisivat nousta esityksessä ehdotetun kotihoidon maksutaulukon myötä.

Esitys lain muuttamiseksi on kannatettava seuraavin muutosehdotuksin ja perusteluin.

5 §. Maksuttomat terveyspalvelut

Olemme tyytyväisiä, että pykälään lisättäisiin aiemman ehdotuksemme mukaisesti uusi 1 c alakohta, jossa **SERI-tukikeskusten** ja niiden satelliittikeskusten tarjoamat terveyspalvelut säädettäisiin maksuttomiksi. On hyvin tärkeää, että kaikki esteet raiskatun avun hakemiseen poistetaan. Hoitamalla akuuttitilanteet nykyistä paremmin, voidaan ehkäistä monenlaisia seksuaaliväkivallan uhrien kokemia terveysongelmia.

On erittäin perusteltua, että **hoitajavastaanotot** esitetään maksuttomiksi. Nämä voivat nopeuttaa hoitoon pääsyä, parantaa palvelujen saatavuutta ja edistää kustannusvaikuttavaa työnjakoa ammattihenkilöiden välillä. Hoitajavastaanotot tukevat myös paljon palveluja käyttävien ja heikommassa taloudellisessa asemassa olevien hoitoon hakeutumista. Hoitajavastaanotoilla tarkoitetaan sairaanhoitajan, terveydenhoitajan ja kättilön vastaanottoja.

Fysioterapeuttien suoravastaanotot ovat rinnastettavissa hoitajavastaanottoihin. Samoilla perusteilla myös näiden tulisi olla maksuttomia. Fysioterapeuttien suoravastaanotot tarkoittavat käyntejä, jossa asiakkaat (useimmiten tule-oireiset) ohjataan suoraan fysioterapeutin vastaanottoille lääkärikäynnin sijaan. Kertaluonteiset suoravastaanotot eroavat fysioterapeuttien muista vastaanotoista siinä, että fysioterapeutit ovat tehtävään erikoiskoulutettuja ja heidän toimivaltaan on siirretty lääkärin tehtäviä, mm. mahdollisuus kirjoittaa todistuksia työstä poissaolosta sairauden takia.

Tällaista toimintaa on tällä hetkellä useammassa kuin joka toisessa terveyskeskuksessa. Tehyn tekemän selvityksen (2018) mukaan suurin osa terveyskeskuksista (73 %) peri asiakkaalta maksun (11,50 €) fysioterapeuttien suoravastaanotoista. Tutkimusten mukaan fysioterapeuttien suoravastaanottotoiminta nopeuttaa asiakkaiden toipumista, vähentää sairauslomia ja on kustannusvaikuttavaa.

On hyvä, että avosairaanhoidon **mielenterveystyö** on maksutonta kaiken ikäisille. Palveluihin hakeutuminen on monesti mielenterveyspalveluja tarvitseville haasteellista, joten palvelujen maksuttomuus voisi alentaa kynnystä hakeutua palveluihin.

Myös päihdehuolto ja osavuorokautisesti laitoksessa annettu **päihdehuolto** tulisivat olla maksuttomia. Maksuttomiin palveluihin tulee lisätä vielä raskaana olevan äidin laitoksessa annettu päihdehuolto, jotta syntyvän lapsen terveyttä voitaisiin suojella kaikin mahdollisin keinoin.

Suun terveyden edistämisen -käynnit tulisi olla myös maksuttomia kaikille. Nykyinen asiakasmaksurakenne saattaa estää tarkoituksenmukaisen toiminnan ja työnjaon kehittymisen.

On kannatettavaa, että esityksen mukaisesti sairaanhoidon palvelujen maksuttomuus laajenisi koskemaan kaikkia alle 18-vuotiaiden palveluja.

6 a §. Maksukatto

Esitys **suun terveydenhuollon** palveluista ja hoitotoimenpiteistä perittyjen maksujen lisäämiseksi maksukattoa kerryttäviin palveluihin, on hyvä. Muutos voi edistää myös paljon palveluja käyttävien tarpeen mukaisten suun terveydenhuollon palvelujen käyttöä. Henkilöillä, joilla maksukatto täytyisi muutenkin, voidaan kastoa, että he saavat jatkossa suun terveydenhuollon maksutta.

On hyvä, että maksukattoa kerryttäisivät ehdotuksen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilön antaman **fysioterapian lisäksi** myös neuropsykologisesta kuntoutuksesta, ravitsemusterapiasta, jalkahoidosta, puheterapiasta, toimintaterapiasta ja muusta niihin rinnastettavasta toimintakykyä parantavasta ja ylläpitävästä hoidosta perityt asiakasmaksut.

Selvytyden vuoksi ”jalkahoidot” tulisi korvata sanoilla ”**jalkahoidot- ja terapiat**”. Ne ovat eri palveluja, joita toteuttavat jalkaterapeutit (AMK) ja jalkahoitajat (lähiohittajat).

Yksilökohtaisesti asiakasmaksuja laskettaessa palveluntuottajia tulee riittävästi ohjeistaa, että käynnit, jotka koostuvat pelkästään toimintakyvyn arvioinnista, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä kuntoutusohjauksesta pitää maksuttomuutensa takia eritellä erikseen.

On hyvä, että säännöksen sanamuodot kattavat myös **etäpalvelut**. Etäpalvelut eivät kuitenkaan saa lisätä asiakkaille uusia asiakasmaksuvelvoitteita. Esimerkiksi palveluohjauksen tai neuvonnan tulee olla edelleen maksutonta, vaikka se toteutuisi etänä.

Esitys, että maksukattoa kerryttäisivät myös **tilapäisestä kotisairaanhoidosta ja tilapäisestä kotisairaalahoidosta** perityt asiakasmaksut, on hyvä. Tämä lisää em. asiakasryhmien tasa-arvoisuutta suhteessa samanlaisia palveluita terveyskeskuksessa tai poliklinikalla asioiviin henkilöihin.

7 b §. - 10 k §. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksut

On tarpeellista, että pitkäaikaisten palvelujen maksuja, jotka määräytyvät asiakkaan maksukykyyn mukaan tarkistetaan ja asiakasmaksulakiin lisättäisiin säännökset pitkäaikaisten palvelujen asiakasmaksuista. Tällä hetkellä erilaiset käytännöt kuntien välillä ja jopa kuntien sisällä asettavat palvelujen käyttäjät epätasa-arvoiseen asemaan. Joissain tapauksissa maksut ovat saattaneet nousta todella korkeiksi. Edelleen käyttövarat näyttävät jäävän joissain tapauksissa liian alhaisiksi.

Kotiin vietävien palvelujen määrä lisääntyy, joten on tärkeää, että palveluista perittävät maksut on määritelty myös lain tasolla. Tämä lisää yhdenmukaisuutta eri alueiden välillä. Maksutaakka ei saa nousta kuitenkaan liian korkeaksi, etenkin ikäihmisillä.

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen

On tärkeää, että asiakasmaksujen alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuutta esitetään suhteessa toimeentuloturvaan. Maksun periminen ei saa koskaan vaarantaa asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulon edellytyksiä. Tässä on huomioitava myös monet erittäin huonossa taloudellisessa tilanteessa olevat kuntouttavan asumispalvelun asiakkaat.

Esityksen mukaan tieto on annettava ennen ensimmäistä palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä. Olisi hyvä, että arvio asiakkaan asiakasmaksujen maksukyvyistä liitettäisiin aina osaksi palvelusuunnitelman laadintaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi tekninen viittaus asiakasmaksulain pykälisiin, joissa säädettäisiin tulojen huomioon ottamisesta maksua määrättäessä.

Tehyllä ei kommentoitavaa.

Tuomioistuinmaksulakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että oikeudenkäyntimaksua ei saisi periä yksityishenkilön vireille panemissa asioissa, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan määrättyjä asiakasmaksuja.

Muutos on kannatettava. Näin tuetaan etenkin vähävaraisia ja haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä hakemaan muutosta heille määrättyyn asiakasmaksuun.

Tehyn lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Suomen kuntoutusohjaajien yhdistys ry, Suomen Kätilöliitto – Finlands Barnmorskeförbund ry, Suomen Mielenterveyshoitoalan Liitto ry ja Suomen Röntgenhoitajaliitto ry.

Helsinki 1.10.2020

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
johtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Outi Töytäri, kuntoutusalan asiantuntija, outi.toytari@tehy.fi, p. (09) 408215057